

Stenius-Kaukonen ym.: Ehdotukset laeiksi vuonna 1992 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevista säännöksistä

Eduskunnalle

1. Kansaneläkelain muutokset

Hallituksen esitykseen n:o 105 sisältyvässä ehdotuksessa kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta hallitus aikoo jatkaa työnantajan kansaneläkemaksun osalta samaa linjaa kuin kuluvan vuoden heinäkuun alussa voimaan tullessa laissa (988/91), jolla luovuttiin työnantajan kansaneläkemaksun porrastuksesta. Toistamme aikaisemman kantamme: työnantajamaksun porrastuksesta luopuminen ei vastaa eduskunnan kannanottoja maksujärjestelmän uudistamisesta pysyvällä tavalla niin, että se suosisi työvoimavaltaisia ja pieniä yrityksiä.

Esitämme, että yksityisten työnantajien kansaneläkemaksun porrastus palautettaisiin vuodelle 1992. Tämän mukaan I maksuluokan työnantajan kansaneläkemaksu olisi 2,15 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

II maksuluokassa olisivat sellaiset työnantajat, joiden käyttöomaisuuden hankintamenosta tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia heidän samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä. Tässä ryhmässä maksun suuruus olisi 3,45 prosenttia ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä.

III maksuluokassa olisivat työnantajat, joilla edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä. Tässä ryhmässä sanottu maksu olisi 4,45 prosenttia.

Edellä esitetyllä porrastuksella maksua kerättäisiin yhteensä 4 457 milj. markkaa eli 651 milj. markkaa enemmän kuin hallituksen esityksellä. Valtion takuusuoritus pienenesi vastaavalla summalla.

Hallitus esittää myös eläkeläisille kansanelä-

kemaksun määrittämistä 1,3 pennin suuruisena. Tämä merkitsee sitä, että maksua joutuisivat maksamaan kaikki eläkeläispuolisot, joiden kuukausitulo ylittää 2 517 markkaa ja yksinäiset eläkkeensaajat, joiden kuukausitulo ylittää 2 917 markkaa heille määrättyjen veroäyrien mukaisesti. Maksulla eläkeläisiltä kerättäisiin 440 miljoonaa markkaa vuonna 1992. Kansaneläkemaksun määrittäminen eläkeläisille on mielestämme täysin kohtuutonta emmekä hyväksy sitä.

Sen sijaan esitämme, että vakuutetun kansaneläkemaksu säilyy 1,55 penninä äyriältä, mutta maksu porrastetaan niin, että vakuutusmaksu olisi 2,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriältä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriältä. Näin kerättynä maksun kokonaistuotto olisi lähes 200 miljoonaa markkaa suurempi kuin eläkeläisiltä kerättävällä maksulla.

Hyväksymme maksun asettamisen yli 63-vuotiaille, joilla ei ole omaa eläketuloa. Tämä merkitsee kuitenkin maksupiirin laajennusta vain noin 5 000 henkilöllä ja 10 miljoonalla markalla.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää välttämättömänä kansaneläkelaitoksen rahoituksen palauttamista vakaaksi niin, ettei perusturvan olennaista sisältöä vaaranneta. Siksi esitämme, että kansaneläkerahaston rahastoimisaste (KEL 59 §) säilytettäisiin ennallaan. Hallituksen esityksessä n:o 105 kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta rahastoimisastetta on alennettu kuudesta neljään prosenttiin. Hallituksen ehdotus merkitsee, että valtion ns. takuusuoritus Kansaneläkelaitokselle vähenee vähimmäisrajan alennuksen vuoksi n. 400 miljoonaa markkaa vuonna 1992. Tämä vaarantaisi eläkelaitoksen maksuvalmiuden.

2. Vuodelta 1992 suoritettavista sairausvakuutusmaksuista

Yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksun esitämme kannettavaksi koko vuoden 1992 aikana 1,45 prosentin suuruisena kuitenkin niin, että maksusta tehtäisiin 1 000 markan vähennys, joka helpottaisi erityisesti pienten yritysten maksurasitusta. Kunnilta ja seurakunnilta esitämme maksun keräämistä samansuuruisena kuin valtiolta eli 2,70 prosentin suuruisena.

Maksu tuottaisi noin 800 miljoonaa markkaa enemmän kuin hallituksen esitys eli yhteensä 2,3 mrd. markkaa. On kuitenkin syytä muistaa, että työnantajien saamat sv-palautukset ajalta, jolta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa ovat noin 1,4 mrd. markkaa vuonna 1991.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu olisi esityksemme mukaan 1,70 penniä vakuutetulle vuodelta 1992 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä. Hallituksen esittämästä porrastuksesta (1 penni lisää 80 000 äyriä ylittävältä osalta) poiketen esitämme, että vakuutetulta, jonka veroäyrien määrä kunnallisverotuksessa ylittää 120 000 äyriä, peritään ylimenevältä osalta 2,70 penniä äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriä. Täten suurituloiset osallistuisivat suuremmalla osuudella budjetin tasapainottamiseen. Tällä tavoin kertyisi vakuutettujen maksuina lähes hallituksen esitystä vastaava summa.

3. Työnantajan lapsilisämaksu

Ehdotamme, että työnantajan lapsilisämaksua kerättäisiin vuonna 1992 siten, että esittämämme lapsilisien korotukset voitaisiin kattaa maksulla. Tällöin maksu olisi 0,35 prosenttia maksetuista palkoista vähennettynä 1 000 markalla. Tuotto olisi noin 700 miljoonaa markkaa.

4. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettujen muutosten mukaan työnantajien kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen tuotto kokonaisuutena olisi noin miljardi markkaa hallituksen esittämää suurempi. Tällä summalla voitaisiin pienentää valtion budjetista Kansaneläkelaitokselle osoitettuja takuusuorituksia ja kattaa aukkoa, jota opposition vastustamien säästölakien hylkääminen aiheuttaisi.

5. Ehdotukset maksujärjestelmän muutokseksi

Ehdotamme, että eduskunta velvoittaisi hallitusta pikaisesti selvittämään käyttökatteen ottamista työnantajan sosiaaliturvamaksujen perusteeksi palkkasumman sijasta. Käyttökate on yritysten tuloslaskelmissa eräänlainen bruttovoitto, jota nykyoloissa on vaikea muunnella kirjanpidollisilla tempuilla. Käyttökate maksuperusteena suosisi selvästi työvoimavaltaisia yrityksiä. Esimerkiksi talonrakennusalalla sotumaksut pienenisivät huomattavasti, mutta kemianteollisuudessa kasvaisivat suurinpiirtein vastaavasti. Maksut pienentyisivät myös vähittäiskaupassa, metalli- ja konepajateollisuudessa, tekstiiliteollisuudessa ja puutavaran valmistuksessa.

Käyttökate luonnollisesti vaihtelee enemmän kuin palkkasumma. Siten myös suhdannepolitiikan kannalta käyttökate olisi järkevä maksuperuste. Maksuprosentti voitaisiin pitää suurin piirtein vakaana, jolloin taloudellisesti vaikeina aikoina maksua kerättäisiin automaattisesti vähemmän kuin noususuhdanteissa, mutta pitkällä tähtäimellä nousut ja laskut tasoittaisivat toisensa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 6 § ja väliaikaisesti 3 §:n 2 momentti sekä 5 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), 5 §:n 1 momentti 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72), 6 § osittain muutettuna 4 päivänä marraskuuta 1960 ja 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetuilla laeilla (466/60 ja 588/78), seuraavasti:

3 §

Yksityinen työnantaja suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksuna 2,15 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 1992 saman vuoden joulukuun 31 päivään saakka ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen yksityisen työnantajan viimeksi tarkoitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenosta tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia hänen samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä, maksun suuruus on viimeksi toimitettua verotusta seuraavana kalenterivuotena kuitenkin 3,45 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos tällaisen työnantajan edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä, on sanottu maksu 4,45 prosenttia ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

Mitä edellä on sanottu yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun määräytymisestä, on soveltuvin osin voimassa myös sellaisesta valtion liikelaitoksesta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87). Valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta, kunnalliselta liikelaitokselta, kunnalta ja kun-

tainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntaliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta maksua peritään 2,70 prosenttia työntekijälle suoritettun ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

5 §

Vakuutusmaksu on 1,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrätyltä veroäyryltä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrätyltä veroäyryltä siltä osin kuin veroäyryn määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyryltä.

6 §

Vakuutusmaksua ei määrätä vakuutetulle:

- 1) joka tulovuoden päättyessä ei vielä ollut täyttänyt 16 vuotta;
- 2) joka tulovuoden tai sen osan aikana on saanut tämän lain mukaan työkyvyttömyyseläkettä, työttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä;
- 3) joka tulovuoden aikana on kuollut.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992.

Tämän lain 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuonna 1992 maksetuista palkoista suoritettavaan työnantajan kansaneläkemaksuun ja 5 §:n 1 momenttia vuodelta 1992 toimitettavassa verotuksessa.

2.

Laki**vuodelta 1992 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), on säädetty vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, sanottu maksu on 1,70 penniä vakuutetulle vuodelta 1992 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,70 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä siitä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 120 000 äyriä sekä penni lisää jokaiselta tämän rajan ylittävältä 100 000 äyriä.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvaksusta annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään yk-

sityiseltä työnantajalta ja sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87) työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,45 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta ja 31 päivänä joulukuuta vuonna 1992 suoritettuna ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä vähennettynä 1 000 markalla. Työnantajan sairausvakuutusmaksua peritään kuitenkin valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntaliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta 2,70 prosenttia 1 päivänä tammikuuta 1992 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritettuna ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

3 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992.

3.

Laki**vuodelta 1992 suoritettavasta työnantajan lapsilisämaksusta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvaksusta annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan lapsilisämaksusta, peritään työnantajan lapsilisämaksua 0,35 prosenttia työntekijälle 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta

1992 välisenä aikana suoritettuna ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä vähennettynä 1 000 markalla.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1991

Marjatta Stenius-Kaukonen
Eila Rimmi
Jarmo Wahlström
Timo Laaksonen
Iivo Polvi

Outi Ojala
Raila Aho
Martti Korhonen
Asko Apukka

Pekka Leppänen
Heli Astala
Osmo Polvinen
Juhani Vähäkangas

Esko Helle